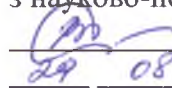

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
24 08 2025 року

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)**

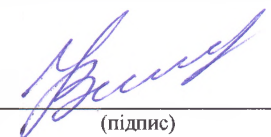
з вивчення навчальної дисципліни

**«СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БІОСТАТИСТИКА
(в т.ч. організація діяльності закладів охорони психічного здоров'я)»**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	225 Медична психологія
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	V
Форма здобуття освіти	денна
Кафедра	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на засіданні кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я
26 серпня 2025 року (протокол №2).

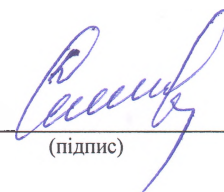
Завідувач кафедри

(підпис)

Ігор НАВЧУК

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю
27 серпня 2025 року (протокол №1).

Голова предметної методичної
комісії

(підпис)

Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Бідучак Анжела Степанівна – д.мед.н., доцент, biduchak.anzhela@bsmu.edu.ua 3. Власик Любов Йосипівна – к.мед.н., доцент, vlasyk.lyubov@bsmu.edu.ua 4. Чорненька Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua 5. Ясинська Ельвіра Цезарівна – к.мед.н., доцент, yasynska.elvira@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Лекції	40
Практичні заняття	80
Самостійна робота	60
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Програма включає вивчення: законодавчих і нормативних документів щодо виконання науково-дослідних робіт та вимог Вищої атестаційної комісії України щодо оформленню наукових досліджень; вимог вчених рад по захисту кандидатських та докторських дисертацій в сфері профілактичної та, зокрема, соціальної медицини, аналітичної та клінічної епідеміології; організації планування наукових досліджень; методичні основи інформаційно-патентного пошуку, проблеми біостатистики, принципів обробки, аналізу та контролю якості даних з використанням аспектів доказової медицини, у тому числі, розрахунків абсолютних, відносних ризиків, відношення шансів тощо. Протягом циклу аспіранти слухають лекції, беруть участь у практичних заняттях та виконують самостійні завдання, де розглядаються актуальні питання, пов'язані з плануванням матеріалів для наукових досліджень, клініко-епідеміологічного аналізу, використання сучасних принципів, методів аналізу даних тощо.

Вивчення громадського здоров'я населення на основі аналізу комплексу медичних показників: демографічних, захворюваності, інвалідності, фізичного розвитку.

Вивчення діяльності системи охорони здоров'я щодо забезпечення збереження, зміцнення, та відновлення психічного здоров'я населення, у т.ч. організації медичної допомоги та системи громадського здоров'я.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу – <https://cutt.ly/ArUqCMFh>;
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу – <https://cutt.ly/yrUqVPvn>;
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять – <https://cutt.ly/jrUqBS36>;
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти – <https://cutt.ly/3rUqMAbV>;
- Кодекс академічної доброчесності – <https://cutt.ly/FrUq1ljK>;
- Положення про запобігання академічному плагиату – <https://cutt.ly/MrUq6QAt>;
- Положення про порядок та умови обрання здобувачами освіти вибіркового дисциплін – <https://cutt.ly/srUwo6Ci>;
- Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – <https://cutt.ly/SrUwp1ie>;
- Правила поведінки здобувачів освіти – <https://cutt.ly/ErUq72rZ>;
- Правила внутрішнього трудового розпорядку – <https://cutt.ly/UrUwiACe>.

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету та правил поведінки здобувачів освіти, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та співробітниками кафедр, закладів охорони здоров'я тощо;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Пререквізити (перелік навчальних дисциплін на яких базується вивчення даної дисципліни)	Постреквізити (перелік навчальних дисциплін для яких закладається основа в результаті вивчення даної дисципліни)
Українська мова (за професійним спрямуванням), основи діловодства та риторика Медична та біологічна фізика Основи організації медичного забезпечення населення і військ Психологія здоров'я людини Гігієна та екологія (у т.ч. лікувальне харчування) Медична психологія надзвичайних станів, екстренна та кризова психологія Епідеміологія з основами доказової медицини	Внутрішня медицина з медичною та психологічною реабілітацією Медична та соціальна реабілітація Соціальна медицина, громадське здоров'я

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є сформувати у здобувачів освіти систему знань про закономірності здоров'я населення, фактори, що його визначають, принципи та інструменти охорони громадського здоров'я, основи організації медичної допомоги, зокрема у сфері психічного здоров'я, а також засвоїти методи медико-статистичного аналізу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у галузі охорони здоров'я.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані щодо психічного та загального здоров'я;
- застосовувати методи біостатистики для проведення досліджень у галузі медичної психології;
- використовувати результати статистичного аналізу для оцінки ефективності медико-психологічних інтервенцій;
- розробляти пропозиції щодо покращення психічного здоров'я населення на основі аналітичних висновків.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРІЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

Здатність компетентно вирішувати професійні виклики діяльності фахівця галузі охорони психічного здоров'я, що передбачає організацію та забезпечення медичної, медико-психологічної та психологічної роботи серед населення та медичних працівників, у т.ч. у випадках невизначеності умов та вимог.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані та фахові рішення.
- ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

- ФК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.
- ФК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, інтерпретації отриманих результатів, розробка психологічних заключень та рекомендацій.
- ФК 7. Здатність до визначення обсягу, порядку та характеру заходів надання медико-психологічної допомоги з урахуванням вікових, гендерних, культуральних, особистісних та інших індивідуальних особливостей пацієнтів.
- ФК 13. Здатність до проведення експертної оцінки психологічного стану людини та експертизи працездатності (медико-соціальної, військово-лікарської, патопсихологічної, психолого-психіатричної, судової, медико-педагогічної).
- ФК 14. Здатність до здійснення психоосвітньої (психоедукація) і психопрофілактичної роботи серед населення та медичних працівників.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких програмних результатів навчання (ПРН):

- ПРН 2.** Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для цільової аудиторії.
- ПРН 5.** Визначати принципи, тактику, характер та методики (інтервенції) психопрофілактики, психокорекції, психологічної реабілітації та психотерапії з урахуванням вікових, гендерних, культуральних, особистісних та інших індивідуальних особливостей пацієнтів, зокрема тих, хто отримав психологічну травму внаслідок війни.
- ПРН 9.** Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та у відповідності до стандартів.
- ПРН 10.** Знаходити необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах; аналізувати, систематизувати та оцінювати інформацію, застосовувати її для оптимізації фахової медико-психологічної практики.
- ПРН 12.** Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері охорони психічного здоров'я.
- ПРН 13.** Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проєктів у сфері медичної психології.

ПРН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти у сфері охорони психічного здоров'я, та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

ПРН 15. Приймати ефективні рішення, у тому числі, в умовах невизначеності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

8.1. Знати:

- концепції, принципи та функції соціальної медицини й громадського здоров'я;
- соціально-детерміновані фактори, що впливають на психічне здоров'я населення;
- особливості епідеміології психічних розладів;
- організацію системи охорони психічного здоров'я в Україні та світі;
- міжнародні стратегії та програми з охорони психічного здоров'я (ВООЗ, ЄС тощо).

8.2. Уміти:

- користуватися статистичними методами для аналізу медичних та соціальних даних;
- застосовувати біостатистичні методи у наукових дослідженнях та управлінні;
- проводити аналіз ефективності функціонування медичних закладів, зокрема психіатричного профілю.

8.3. Демонструвати:

- аналітичне мислення для оцінки стану здоров'я населення;
- навички прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я на основі доказів;
- відповідальне ставлення до формування здорового способу життя населення та профілактики психічних розладів.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

8.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

МОДУЛЬ 1. БІОСТАТИСТИКА

Конкретні цілі:

- Аналізувати та оцінювати стан здоров'я населення.
- Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.
- Оцінювати вплив несприятливих чинників на стан здоров'я населення, (індивідуальне, сімейне, популяційне) в умовах медичного закладу за стандартними методиками, оцінювати ризик.

8.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Тема 1. Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень.

Зміст, значення та використання законодавчих та нормативно-правових документів щодо виконання науково-дослідних робіт (НДР) та вимог ДАК (ВАК) України.

Тема 2. Загальні питання організації наукових досліджень

Організація проведення статистичних досліджень. Принципи формування статистичних сукупностей для аналізу. Поняття про генеральну та вибірккову сукупність.

Класифікація типів даних. Кількісні та якісні дані. Характеристика шкал вимірювання. Загальна характеристика методів статистичного аналізу, особливості їх використання. Узагальнення результатів статистичних досліджень. Оцінка вірогідності отриманих результатів. Поняття про нульову та альтернативну гіпотези. Перевірка гіпотез. Помилка I-го та II-го роду.пп

Типові помилки на етапах проведення досліджень. Випадкова та систематична помилка. Базис даних для аналізу статистичного матеріалу, аспекти роботи з даними. Програмне забезпечення статистичних досліджень.

Тема 3. Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.

3.1 Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини.

Визначення понять «біостатистика», «доказова медицина», «клінічна епідеміологія». Основні етапи розвитку біостатистики. Видатні вчені та їх внесок у розвиток біостатистики.

Основні принципи доказової медицини. Тріада доказової медицини. Теорія і практика доказової медицини. Доказова медицина та якість проведення клінічних досліджень. Поняття про кінцеві результати. Доказова медицина та якість надання медичної допомоги. Стандартизація медичної допомоги: клінічні протоколи, стандарти та рекомендації.

3.2 Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень

Медична інформація. Види інформаційного обслуговування. Дослідник (лікар) – споживач і постачальник медичної інформації. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Науково-медичні бібліотеки.

3.3 Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.

Місце та роль біостатистики у медичній освіті та роботі практикуючого лікаря.

Теоретичні основи медичної статистики. Медична статистика: предмет, зміст та завдання. Розділи медичної статистики. Система медико-статистичної служби в Україні: принципи побудови, діяльність, інформаційні потоки. Інформаційно-аналітична діяльність закладів охорони здоров'я. Джерела статистичної інформації: облікова та звітна документація, бази даних, реєстри та довідники.

Використання методу опитування в галузі охорони здоров'я. Види опитувальників, їх характеристика. Сучасні підходи до аналізу та оцінки якості життя. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення, її переваги та недоліки. Перспективи розвитку. Електронний документооблік. Телемедицина.

Світова статистика охорони здоров'я. Роль Всесвітньої організації охорони здоров'я в інформаційному забезпеченні. Європейська база даних «Здоров'я для всіх».

Тема 4. Науково-інформаційне забезпечення НДР (експериментальних епідеміологічних та клінічних досліджень)

Науково-інформаційне забезпечення є ключовим етапом у проведенні науково-дослідної роботи (НДР), зокрема в галузі медичної психології. Воно включає пошук, аналіз, систематизацію та використання наукової інформації для планування, організації та реалізації експериментальних, епідеміологічних та клінічних досліджень.

У рамках цієї теми студенти ознайомляться з основами наукового пошуку в електронних базах даних (PubMed, Scopus, Google Scholar тощо), методами критичного аналізу наукових джерел, принципами доказової медицини (evidence-based medicine), оформленням літературного огляду та етичними аспектами використання інформації.

Особлива увага приділяється ролі інформаційних технологій у психолого-медичних дослідженнях, формуванню гіпотез, обґрунтуванню методів дослідження, а також використанню результатів попередніх наукових робіт для підвищення якості власних досліджень.

Тема 5. Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я.

Організація проведення статистичних досліджень. Принципи формування статистичних сукупностей для аналізу. Поняття про генеральну та вибірккову сукупність.

Класифікація типів даних. Кількісні та якісні дані. Характеристика шкал вимірювання. Загальна характеристика методів статистичного аналізу, особливості їх використання. Узагальнення результатів статистичних досліджень. Оцінка вірогідності отриманих результатів. Поняття про нульову та альтернативну гіпотези. Перевірка гіпотез. Помилка I-го та II-го роду.

Типові помилки на етапах проведення досліджень. Випадкова та систематична помилка. Бази даних для аналізу статистичного матеріалу, аспекти роботи з даними. Програмне забезпечення статистичних досліджень.

Тема 6. Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.

Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення. Абсолютні дані, відносні величини, їх практичне значення. Види відносних величин, методика їх розрахунку та методичні основи застосування для аналізу даних.

Поняття та види структури медико-біологічних даних, структурні зміни, особливості їх аналізу. Графічні методи аналізу даних. Види діаграм, правила їх побудови.

Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів при вивченні динаміки медико-біологічних явищ. Рівні ряду. Види рядів динаміки: прості та складні, інтервальні та моментні. Основні показники аналізу динамічних рядів: абсолютний приріст, темп росту/зниження, темп приросту.

Основні прийоми обробки динамічного ряду з метою визначення тренду. Методи вирівнювання динамічних рядів: найменших квадратів; змінної середньої, усереднення по лівій і правій стороні; збільшення інтервалів.

Вивчення та вимірювання сезонних коливань в рядах динаміки. Співставність динамічних рядів. Інтерполяція та екстраполяція в рядах динаміки. Прогнозування на основі екстраполяції рядів динаміки.

Тема 7. Характеристика та аналіз статистичної сукупності. Середні величини та показники варіації.

Середні величини в клінічних та епідеміологічних дослідженнях, їх практичне значення. Елементи та характеристики варіаційних рядів. Середні величини: їх види, методи розрахунку, особливості використання.

Поняття варіації, її значення. Мінливість параметрів сукупності, методи оцінки. Абсолютні показники варіації (амплітуда, середнє квадратичне відхилення) та відносні показники варіації (коефіцієнти варіації та детермінації), їх оцінка.

Міри варіації, поняття про закони розподілу, їх види, характеристики. Оцінка нормальності розподілу, «вистрибуючі» варіанти. Правило «трьох сігм», його практичне використання.

Тема 8. Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.

Проблеми співставлення статистичних показників в неоднорідних сукупностях. Види методів стандартизації: прямий, опосередкований, зворотній. Характеристика етапів методу стандартизації.

Формулювання нульової гіпотези. Вибір та розрахунок стандарту. Розрахунок очікуваних чисел. Розрахунок стандартизованих показників. Перевірка нульової гіпотези, оцінка результатів. Практичне значення методу стандартизації.

Вибіркове спостереження як джерело статистичної інформації. Нульова та альтернативна гіпотези. Похибки першого та другого роду. Рівень значимості статистичних критеріїв. Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал.

Оцінка вірогідності різниці: t - критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка, типові помилки використання. Парні та множинні порівняння. Критерій Н'юмена-Кейлса, критерій Т'юкі.

Тема 9. Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Чинники ризику.

Цілі та завдання епідеміології. Історія епідеміології. Сучасне поняття про епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Порівняльна характеристика різних видів дослідження, оцінка ступеню доказовості їх результатів. Ретроспективні та проспективні дослідження.

Емпіричні дослідження. Описова епідеміологія: опис окремого випадку та серії випадків. Аналітичні епідеміологічні дослідження. Когортні дослідження та дослідження випадок-контроль. Скринінг та вимоги до скринінгових тестів. Чутливість та специфічність скринінгового тесту.

Чинники (фактори) ризику. Показники ризику: абсолютний, відносний та додатковий популяційний ризик. Шанси. Показник відношення шансів.

Тема 10. Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень.

Визначення поняття клінічна епідеміологія. Основні етапи її розвитку. Основні принципи та положення клінічної епідеміології. Мета клініко-епідеміологічних досліджень та якість організації їх проведення.

Дизайн клінічних досліджень. Типи дизайнів. Етика проведення дослідження. Критерії включення та виключення з дослідження. Види контролю. Сліпота дослідження. Роль фахівця-біостатистика в організації і проведенні дослідження. Протокол клінічних досліджень.

Контрольовані клінічні випробування. Рандомізація та стратифікація. Рандомізоване контрольоване клінічне дослідження – золотий стандарт досліджень. Узагальнення результатів клінічних досліджень. Аналітичні огляди. Поняття про мета-дані. Систематичні огляди та мета-аналіз. Кокранівське співробітництво: історія створення та діяльність.

Тема 11. Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень

Структура наукової роботи (мета, обсяг та методи, результати власних досліджень, висновки). Особливості оформлення наукових робіт (представлення даних в таблицях, графічних зображеннях). Правила оформлення посилань на джерела інформації, списку літератури.

Тема 12. Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.

Обґрунтування випадків використання непараметричних методів оцінки, їх значення. Види порівнюваних сукупностей, їх характеристика. Аналіз та оцінка результатів у пов'язаних сукупностях, критерій знаків, критерій Вілкоксона.

Перевірка статистичної гіпотези для незалежних вибірок, критерій Колмогорова-Смірнова. Аналіз якісних ознак. Таблиці спряженості. Критерій Хі-квадрат, його оцінка та практичне застосування. Точний критерій Фішера. Особливості використання інших непараметричних критеріїв: Манна-Уїтні, Крускала-Уолліса.

Тема 13. Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей. Підсумковий контроль

Вивчення зв'язку між кількісними перемінними. Поняття про функціональний та кореляційний зв'язок. Сила та напрям зв'язку. Види коефіцієнтів кореляції. Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона, його оцінка, характеристика.

Непараметричні методи оцінки зв'язку – ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена. Парні та множинні коефіцієнти кореляції. Регресійний аналіз, коефіцієнт регресії, рівняння регресії. Використання регресійного аналізу для прогнозування.

Тема 14. Планування та організація проведення статистичних досліджень.

Теорія та поняття статистичного спостереження, етапи його проведення. Методологічні основи, форми та способи статистичного спостереження та збору даних. Точність спостережень. Використання різних шкал вимірювання: абсолютна, порядкова, інтервальна, відношень.

Джерела статистичної інформації. Види статистичних даних, статистична звітність. Маркетингові та соціологічні опитування, види запитань при анкетуванні, проблеми організації опитувань в охороні здоров'я. Види вибірових досліджень. Вимоги до формування вибіркової сукупності. Поняття рандомізації та стратифікації. Дизайн клінічних досліджень.

Групування статистичних даних, методи, значення. Види групувань, принципи побудови статистичних групувань та класифікацій. Співставність статистичних групувань. Поняття про багатомірні класифікації. Статистичні таблиці, їх характеристика, види, правила побудови. Методичні основи читання та аналізу таблиць. Поняття про нечислові дані, якісні ознаки.

Тема 15. Скринінг: оцінка точності скринінгових тестів. Чинники ризику: методика розрахунку та оцінки ризиків.

Скринінг: загальна схема та мета проведення. Скринінгові тести. Оцінка чутливості та специфічності скринінгових тестів.

Поняття про чинники ризику. Практичне використання методики оцінки ризиків в епідеміологічних дослідженнях. Когортні дослідження та дослідження «випадок-контроль».

Показники ризику, методика їх розрахунку та аналізу. Абсолютний, додатковий ризик. Відносний ризик, додатковий популяційний ризик. Відношення шансів.

Змістовий модуль 2. Громадське здоров'я

Конкретні цілі:

- Аналізувати та оцінювати стан здоров'я населення.
- Визначати пріоритети громадського здоров'я, проводити оцінку потреб, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні стратегії.
- Здійснювати адвокацію, комунікацію, та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.

Тема 16. Громадське здоров'я, функції та послуги.

Громадське здоров'я як наука та предмет викладання. Основні терміни та визначення, історія створення системи громадського здоров'я. Основні оперативні функції громадського здоров'я. Основні послуги громадського здоров'я. Сучасний розвиток системи громадського здоров'я в Україні і світі. Інфраструктура громадського здоров'я.

Тема 17. Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні.

Проблеми які потребують розв'язання. Створення сприятливих умов для зміцнення та збереження здоров'я людей. Система громадського здоров'я, як основа профілактичної медицини. Функції у сфері громадського здоров'я.

Тема 18. Здоров'я населення: основні детермінанти.

Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття. Методи вивчення здоров'я. Показники здоров'я населення: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні чинники, доступність і якість медичної допомоги. Особливості здоров'я різних статевовікових, професійних груп населення. Стратегії громадського здоров'я щодо збереження здоров'я.

Тема 19. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.

Демографія як наука. Джерела інформації. Динаміка чисельності та складу населення в різних регіонах світу, країнах і в Україні. Статевий та віковий склад населення. Природний рух населення. Народжуваність, показники та чинники, що впливають на народжуваність. Сучасні тенденції та регіональні особливості народжуваності в Україні та світі. Загальна смертність, її провідні причини в різних регіонах, окремих країнах і в Україні, статевовікові та територіальні особливості. Смертність немовлят (малюкова смертність). Значення показника для оцінки стану здоров'я населення, рівня соціально-економічного благополуччя та розвитку суспільства. Провідні причини смертності немовлят. Середня очікувана тривалість життя, визначення поняття.

Тема 20. Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.

Поняття про захворюваність, мета її вивчення, особливості в Україні та світі. Медико-соціальне значення захворюваності як провідної причини тимчасової та стійкої втрати працездатності, смертності. Вплив захворюваності на потреби населення в забезпеченні медичною допомогою, на здоров'я майбутніх поколінь. Економічні витрати, пов'язані з захворюваністю, в т.ч. з захворюваністю на соціально значущі та небезпечні хвороби. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки. Чинники, що впливають на повноту даних про захворюваність в залежності від методів її вивчення. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення. Види захворюваності, які вивчаються в Україні. Відмінності в показниках захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп. Інвалідність, як показник здоров'я населення, її медико-соціальне значення.

Тема 21. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.

Профілактика в системі громадського здоров'я: популяційна, групова, індивідуальна. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Промоція здоров'я, як профілактичний

напрямок діяльності системи охорони здоров'я. Міжнародні програми щодо забезпечення профілактичної діяльності системи охорони здоров'я. Цільові профілактичні програми боротьби з найбільш соціально значущими захворюваннями: ішемічна хвороба серця, гіпертонічна хвороба, цукровий діабет, туберкульоз, злоякісні новоутворення. Роль міжсекторального співробітництва в підвищенні ефективності та дієвості профілактичних заходів.

Тема 22. Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я.

Закон України "Про психіатричну допомогу", профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медико-соціальну реабілітацію осіб, які страждають психічними розладами, в амбулаторних умовах. Стаціонарна психіатрична допомога. Психіатрична допомога дітям.

Тема 23. Конфлікт-менеджмент у медицині.

Сучасний стан та розвиток конфліктології як науки. Соціально-психологічний конфлікт, профілактика, уникнення та вирішення різних видів конфліктів.

Тема 24. Основи доказової медицини

Теорія і практика доказової медицини, основні принципи доказової медицини. Поняття про клінічну епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Доказова медицина та якість проведення клінічних досліджень. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини. Основні етапи розвитку біостатистики.

Тема 25. Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я.

Проблеми психічного здоров'я. Економічні витрати національного бюджету на психічне здоров'я в Україні. Громадське психічне здоров'я. Фактори ризику, що впливають на поширеність проблем психічного здоров'я.

Тема 26. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.

Система епіднагляду за хворобами. Моніторинг захворюваності і поширеності хвороб. Реєстри інфекційних і неінфекційних захворювань. Моніторинг захворювань та показників здоров'я матерів і дітей, психічного здоров'я, соціального здоров'я. Реєстри екологічно обумовлених захворювань, професійно обумовлених захворювань. Епіднагляд за травмами. Діагностування здоров'я місцевих громад, виявлення прогалин, нерівностей в здоров'ї, потреб для планування дій.

Тема 27. Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.

Документи, які використовуються для вивчення природного руху населення. Порядок реєстрації народжень в Україні. Сутність понять «живонародження», «мертвонародження», «смерть плода». Методика визначення та оцінка загального та спеціального показників народжуваності. Загальна смертність. Порядок реєстрації випадків смерті в Україні. Методика вивчення смертності, визначення загального та спеціальних показників, їх значення та оцінка. Структура причин смертності. Природний приріст населення. Зміни чисельності населення. Механічний та природний рух населення. Депопуляція. Аналіз регіональних особливостей та динаміки демографічних показників. Оцінка демографічної ситуації.

Тема 28. Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.

Порядок реєстрації смертності немовлят (малюкової). Методика визначення показників загальної, неонатальної, ранньої неонатальної, пізньої неонатальної, постнеонатальної смертності немовлят. Оцінка співвідношення показників смертності немовлят та неонатальної смертності. Перинатальна смертність. Провідні причини малюкової смертності в різні вікові періоди першого року життя. Основні групи чинників, що впливають на формування рівнів малюкової смертності (біологічні, екологічні, медико-організаційні, спосіб життя).

Тема 29. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.

Класифікація чинників ризику, які впливають на здоров'я. Методичні підходи до вивчення чинників, які визначають рівні здоров'я населення та його окремих контингентів. Особливості вивчення впливу чинників: соціально-економічних, соціально-біологічних, екологічних і природно-кліматичних, медико-організаційних. Застосування методів біостатистики (похідні та середні величини, метод стандартизації, кореляційно-регресійний

аналіз, параметрична та непараметрична оцінка вірогідності результатів досліджень, бальна, рейтингова оцінка).

Тема 30. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.

Вивчення захворюваності за даними звертань по медичну допомогу. Методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка. Динаміка показників загальної та первинної захворюваності, регіональні особливості.

Тема 31. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.

Хвороби системи кровообігу, онкологічні, нервово-психічні захворювання, цукровий діабет, туберкульоз, ВІЛ-інфекція/СНІД, травматизм, алкоголізм, наркоманії та токсикоманії як медико-соціальні проблеми. Провідні чинники, що впливають на поширеність захворювань. Динаміка основних показників. Травматизм, як медико-соціальна проблема, види травматизму, облік випадків, динаміка показників, вікові та статеві особливості в регіонах світу і в Україні.

Тема 32. Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.

Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Зміст, призначення та порядок заповнення облікових документів, які використовуються при проведенні експертизи тимчасової непрацездатності. Значення листка непрацездатності як облікового, юридичного та фінансового документу. Визначення тактики різних посадових осіб лікувально-профілактичних закладів стосовно конкретних видів і випадків тимчасової непрацездатності. Оформлення листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності. Визначення переліку хвороб, організація постійного моніторингу. Набір показників (DALE, HALE), що характеризують глобальний тягар хвороб: методика розрахунку та оцінка. Значення результатів дослідження тягара хвороб для системи громадського здоров'я. Поліпшення здоров'я найменш соціально захищених верств населення. Заходи щодо зменшення захворюваності та смертності від найбільш поширених захворювань в Україні та Європі.

Тема 33. Організація медичної експертизи стійкої втрати працездатності.

Експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО), їх види (за адміністративно-територіальною ознакою, за профілями). Функції ЕКОПФО. Зміст, призначення та порядок заповнення основних документів стійкої втрати працездатності, які використовуються при експертизі. Визначення та оцінка тактики ЕКОПФО стосовно встановлення причини та груп інвалідності при окремих її видах. Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності. Інвалідність як показник здоров'я населення. Порушення функцій організму, що призводять до інвалідності. Групи інвалідності. Причини інвалідності. Класи хвороб, що зумовлюють основні причини інвалідизації населення. Показники інвалідності: загальна інвалідність (контингенти інвалідів), первинна інвалідність (інвалідизація). Структура причин загальної та первинної інвалідності. Травматизм, як причина інвалідності дитячого та дорослого населення. Інвалідність серед дитячого та дорослого населення. Регіональні особливості та динаміка показників інвалідності.

Тема 34. Комплексна оцінка здоров'я населення.

Показники здоров'я населення. Основні джерела інформації при вивченні здоров'я населення. Критерії та групи здоров'я. Комплексна оцінка індивідуального здоров'я. Оцінка якості життя. Комплексна оцінка здоров'я населення. Інтегральні показники комплексної оцінки здоров'я населення: коефіцієнт життєстійкості населення; індекс людського розвитку. Показники системи оцінки здоров'я населення BOOЗ (Summary Measures of Population Health): показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на інвалідність – DALE (disability-adjustedlifeexpectancy); показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на здоров'я – HALE (health-adjustedlifeexpectancy).

Тема 35. Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.

Перешкоди на шляху забезпечення необхідних умов для підтримки індивідуального здоров'я. Соціальна нерівність як причина незадовільного доступу до медичної допомоги та

соціальної підтримки. Аналіз причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони. Шляхи поліпшення стану здоров'я усіх прошарків населення.

Тема 36. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.

Інформування суспільства, осіб, які приймають рішення, політиків про існуючі і потенційні загрози для здоров'я, проблеми зі здоров'ям, потреби в профілактичних заходах. Мистецтво і техніка інформування, впливу та мотивування людей, закладів, аудиторій стосовно важливих питань детермінант здоров'я. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я. Розробка профілактичних стратегій щодо захисту і зміцнення здоров'я, зменшення негативного впливу детермінант на стан здоров'я населення. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань.

Тема 37. Промоція здоров'я. Види, форми та методи.

Методи та засоби медико-гігієнічного навчання та виховання населення, їх особливості в різних закладах охорони здоров'я. Визначення понять «промоція здоров'я», «здоровий спосіб життя», «профілактика». Види профілактики. Значення формування здорового способу життя для збереження та зміцнення здоров'я населення. Провідні чинники способу життя, які впливають на стан здоров'я населення. Напрями формування здорового способу життя. Розробка анкет для вивчення чинників, що впливають на стан здоров'я населення. Складання плану лекцій.

Тема 38. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.

Значення комунікації в питаннях збереження і зміцнення здоров'я. Форми комунікацій. Комунікаційні канали. Значення зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації. Проблеми та можливі помилки. Прес-реліз в громадському здоров'ї – важлива форма донесення медичної інформації до широкого загалу: правила складання та використання.

Тема 39. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.

Стратегічне керівництво: визначення, ключові положення. Типи стратегічного керівництва в інтересах здоров'я. Вектори розвитку. Загальнодержавний підхід. Принцип участі всього суспільства. Набір інструментів здійснення політики. Політична участь і лідерство. Стратегічне планування послуг громадського здоров'я, планування політики і моніторинг її здійснення.

Тема 40. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.

Екологічне громадське здоров'я. Складові життєвого середовища людей: природне середовище (довкілля), соціальне середовище (соціум) та техногенне середовище (побутове та виробниче). Основні джерела загроз для здоров'я індивідуума чи спільноти. Захист життєвого середовища людей. Створення «зони комфорту» для повноцінного життя. Значення міжсекторальної співпраці та міжнародного співробітництва для захисту життєвого середовища людей.

Тема 41. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм. Глобальні загрози міжнародному здоров'ю в XXI столітті.

Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я: наслідки зміни клімату, епідемії, масові враження хімічними речовинами, радіаційні катастрофи. Міжнародна безпека у сфері громадського здоров'я. Роль ВООЗ в організації сповіщення та швидкого реагування в надзвичайних ситуаціях. Концепція міжнародного здоров'я, актуальні проблеми міжнародного здоров'я на прикладі Європейського регіону. Біотероризм - глобальна загроза міжнародному здоров'ю. Біологічна зброя. Стратегія системи громадського здоров'я щодо скорочення ризиків використання біологічної зброї та негативних наслідків.

Тема 42. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.

Стреси і конфлікти як причина неінфекційних захворювань. Психогігієна як основа профілактики.

Тема 43. Морально-етичні та правові аспекти втручання в охороні здоров'я.

Розвиток репродуктивної медицини. Штучне запліднення, сурогатне материнство, донатія гамет: морально-етичні аспекти. Роль репродуктивної медицини у вирішенні проблеми низької народжуваності. Морально-етичні та правові аспекти трансплантації.

Тема 44. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.

Скринінг як профілактична технологія. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику, їх використання.

Тема 45. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.

Інформаційні технології в світовій системі охорони здоров'я. Медичні інформаційні системи: збереження інформації, швидкий доступ до інформації, взаємообмін інформацією, проведення статистичного аналізу зведених даних, скорочення часу роботи персоналу та зменшення кількості помилок. Термінологічні стандарти та рубрифікатори. Комплексна автоматизація медичних закладів. Електронний документообіг. Електронна карта пацієнта.

Тема 46. Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я. Поширення і використання результатів.

Ефективне представлення даних про здоров'я. Традиційні форми представлення даних у вигляді діаграм та таблиць. Візуалізація даних за допомогою сучасних технологій: інфографіка, анімація, інтеракція. Форми представлення: плакати, листівки, буклети, презентації, фільми.

Змістовий модуль 3. Організація охорони психічного здоров'я

Конкретні цілі:

- Зрозуміти структуру системи охорони психічного здоров'я в Україні та за кордоном.
- Оцінити роль медичного психолога у забезпеченні психічного здоров'я на різних рівнях.
- Розібратися в нормативно-правовій базі охорони психічного здоров'я.
- Аналізувати основні виклики та проблеми у сфері психічного здоров'я (стигматизація, доступність послуг).
- Розвивати навички міждисциплінарної взаємодії у команді психіатра, психолога та інших фахівців.
- Формувати ефективні стратегії профілактики і підтримки психічного здоров'я в громадах і серед пацієнтів.
- Дотримуватись етичних стандартів у роботі з пацієнтами з психічними розладами.

Тема 47. Психічне здоров'я індивіда як складова досконалого здоров'я.

Психічне здоров'я. Стан психічного здоров'я населення. Зв'язок соматичних захворювань з нервовими хворобами. Фізичне здоров'я і психічний стан. Довготривале перенапруження.

Тема 48. Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.

Контрольна карта диспансерного нагляду за хворим на розлади психіки та особою, яка має розлади психіки внаслідок вживання психоактивних речовин ф. 030-1/о. Статистичний талон на хворого, який знятий з диспансерного нагляду психо-неврологічного/ наркологічного закладу ф. 030-2/о. Статистична карта хворого, який вибув із психіатричного (наркологічного) стаціонару ф. 066-1/о. Акт стаціонарної, амбулаторної, заочної, посмертної судово-психіатричної експертизи ф. 100/о. Акт психіатричного огляду засудженого ф.101/о. Акт психіатричного огляду особи, яка перебувала на примусовому лікуванні ф.104/о. Журнал реєстрації стаціонарної і амбулаторної судово-психіатричної експертизи ф.105/о. Протокол обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-1/о. Медична довідка про проходження обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-2/о. Журнал реєстрації виданих (отриманих) бланків медичних довідок про проходження обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-3/о. Протокол медичного огляду для встановлення факту вживання психоактивної речовини та стану сп'яніння ф.129/о. Журнал реєстрації медичних оглядів для встановлення факту вживання психоактивної речовини та стану сп'яніння ф.129-1/о. Сертифікат про проходження наркологічного огляду ф.140/о. Журнал реєстрації виданих (отриманих) бланків сертифікатів про проходження - наркологічного огляду ф.140-1/о. Медична карта профілактичного наркологічного огляду

ф.145/о. Посвідчення про проходження навчання сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів ф.146/о.

Тема 49. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я

Проблема, яка потребує розв'язання. Мета і строки реалізації Концепції. Шляхи і способи розв'язання проблеми. Очікувані результати. Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів.

Тема 50. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії COVID-19 Стресори, які притаманні спалаху COVID-19, що уражають населення. Вплив епідемій та обмежувальних заходів на психічне здоров'я та психосоціальне благополуччя населення. Підвищення спроможності медичних працівників розпізнавати психосоціальні потреби населення та надавати відповідну допомогу і підтримку під час криз та надзвичайних ситуацій. Типові фактори стресу на робочому місці, які не пов'язані із COVID-19, а також ті, що пов'язані із COVID-19. Механізми роботи закладу щодо психічного здоров'я і психосоціальної підтримки населення та медичних працівників під час підготовки до надзвичайних ситуацій, зокрема пандемії COVID-19, реагування та відновлення.

Тема 51. Надання послуг з психічного здоров'я для населення України

Нормативна база, яка визначатиме візію допомоги в громадах та строки її реалізації. Реформа системи охорони психічного здоров'я. Механізми фінансування, які усувають неефективність чинного фінансування сфери психічного здоров'я. Спільне планування та надання послуг з охорони психічного здоров'я у громадах. Можливість співпрацювати у напрямку стратегічного придбання послуг з охорони психічного здоров'я, які відповідають потребам їхнього населення.

Тема 52. Системи охорони здоров'я.

Визначення поняття «система охорона здоров'я». Цілі, цінності, функції, принципи, умови успішного функціонування систем охорони здоров'я. Типи систем охорони здоров'я, їх характеристики, переваги та недоліки. Історичні етапи розвитку систем охорони здоров'я. Фінансування та кадрове забезпечення систем охорони здоров'я.

Тема 53. Реформування охорони здоров'я в Україні.

Реформування охорони здоров'я: визначення терміну, рушійні сили. Напрями та умови успішного реформування медичної сфери. Модель системи охорони здоров'я України: основні характеристики та проблеми. Стратегічні документи, що визначають шляхи реформування вітчизняної системи охорони здоров'я, етапи, заходи. Реформування надання послуг, фінансування, управління, підготовки кадрів в національній системі охорони здоров'я.

Тема 54. Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання. Реформування служби екстреної медичної допомоги. Етапність та маршрутизація екстреної медичної допомоги. Показники діяльності служби. Значення служби екстреної медичної допомоги (ЕМД), її заклади. Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня швидкої медичної допомоги. Структура, штати, завдання та основні функції. Завдання станції (відділення) швидкої медичної допомоги (ШМД) та її функції. Пункти невідкладної медичної допомоги. Організація ЕМД у сільській місцевості. Взаємодія служби ЕМД з різними медичними закладами. Облікові документи станцій ШМД, визначення та аналіз показників їх діяльності.

Тема 55. Охорона психічного здоров'я.

Психічне здоров'я, визначення поняття. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві та подолання стигматизації. Основні причини порушень психічного здоров'я. Показники захворюваності, інвалідності та смертності внаслідок психічних розладів. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи. Адміністрування, міжвідомча координація та міжсекторальна співпраця у сфері охорони психічного здоров'я.

Тема 56. Організація медичної психіатричної експертизи втрати працездатності.

Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Зміст, призначення та порядок заповнення облікових документів, які використовуються при

проведенні експертизи тимчасової непрацездатності. Значення листка непрацездатності як облікового, юридичного та фінансового документу. Визначення тактики різних посадових осіб лікувально-профілактичних закладів стосовно конкретних видів і випадків тимчасової непрацездатності. Оформлення листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО), їх види (за адміністративно-територіальною ознакою, за профілями). Функції ЕКОПФО. Зміст, призначення та порядок заповнення основних документів стійкої втрати працездатності, які використовуються при експертизі. Визначення та оцінка тактики ЕКОПФО стосовно встановлення причини та груп інвалідності при окремих її видах.

Тема 57. Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.

Особливості медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Організація паліативної та хоспісної допомоги міському, сільському населенню. Місце та роль сімейного лікаря. Складові паліативної допомоги.

Тема 58. Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.

Амбулаторна психіатрична допомога. Психоневрологічний диспансер, його структура, види спостереження за пацієнтами. Установи позалікарняної допомоги психічно хворим (денні стаціонари, нічні стаціонари, лікувально-трудова майстерні, гуртожитки для психічно хворих).

Тема 59. Особливості надання психіатричної допомоги дітям.

Види надання психіатричної допомоги дітям. Екстрена психіатрична допомога дітям. Підстави та порядок надання стаціонарної психіатричної допомоги дітям. Форми та порядок здійснення госпіталізації дітей, які страждають на психічні та поведінкові розлади. Виписка дитини з психіатричного закладу.

Тема 60. Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги

Структура організації психіатричної допомоги. Організація психіатричної допомоги в Україні. Структура та завдання психіатричної лікарні. Показання та порядок госпіталізації хворих до психіатричного стаціонару. Як здійснюється госпіталізація психічнохворих. Протипоказання для госпіталізації в психіатричний стаціонар.

Тема 61. Захист курсової роботи.

Тема 62. Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка до опрацювання практичних навичок.

Підсумковий модульний контроль.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. БІОСТАТИСТИКА					
Змістовий модуль 1. Біостатистика					
Тема 1. Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень	4	2			2
Тема 2. Загальні питання організації наукових досліджень	5	2		3	
Тема 3. Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне	2	2			

забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.					
Тема 4. Науково-інформаційне забезпечення НДР (експериментальних епідеміологічних та клінічних досліджень)	2	2			
Тема 5. Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	6	2	2		2
Тема 6. Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.	5		2	3	
Тема 7. Характеристика та аналіз статистичних даних. Середні величини та показники варіації.	4		2	2	
Тема 8. Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.	2		2		
Тема 9. Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Фактори ризику.	2		2		
Тема 10. Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень. Критерії доказової медицини.	2		2		
Тема 11. Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень	2		2		
Тема 12. Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез	2		2		
Тема 13. Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей. Підсумковий контроль.	2		2		
Тема 14. Планування та організація проведення статистичних досліджень	2			2	
Тема 15. Скринінг: оцінка точності скринінгових тестів. Чинники ризику: методика розрахунку та оцінки ризиків.	2			2	

Разом за змістовим модулем 1	44	10	18	12	4
Змістовий модуль 2. Громадське здоров'я					
Тема 16. Громадське здоров'я, функції та послуги.	4	2		2	
Тема 17. Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні	4	2		2	
Тема 18. Здоров'я населення: основні детермінанти	2	2			
Тема 19. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.	2	2			
Тема 20. Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.	2	2			
Тема 21. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	4	2		2	
Тема 22. Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я	4	2		2	
Тема 23. Конфлікт-менеджмент у медицині	2	2			
Тема 24. Основи доказової медицини	4	2		2	
Тема 25. Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я	2	2			
Тема 26. Епіднадгляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	4		2	2	
Тема 27. Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	4		4		
Тема 28. Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.	2		2		
Тема 29. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.	2		2		
Тема 30. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	2		2		
Тема 31. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.	2		2		
Тема 32. Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.	2		2		
Тема 33. Організація медичної	2		2		

експертизи стійкої втрати працездатності.					
Тема 34. Комплексна оцінка здоров'я населення.	6		4		2
Тема 35. Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.	2		2		
Тема 36. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.	2		2		
Тема 37. Промоція здоров'я. Види, форми та методи.	2		2		
Тема 38. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.	2		2		
Тема 39. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.	2			2	
Тема 40. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.	2			2	
Тема 41. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.	3			3	
Тема 42. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.	3			3	
Тема 43. Моральні-етичні та правові аспекти втручань в охороні здоров'я.	3			3	
Тема 44. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.	3			3	
Тема 45. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.	3			3	
Тема 46. Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я. Поширення і використання результатів.	3			3	
Разом за змістовим модулем 2	86	20	30	34	2
Змістовий модуль 3. Організація охорони психічного здоров'я					
Тема 47. Психічне здоров'я індивіда, як складова досконалого здоров'я	2	2			
Тема 48. Основна обліково-	4	2	2		

статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.					
Тема 49. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні.	2	2			
Тема 50. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії Covid-19	2	2			
Тема 51. Надання послуг з психічного здоров'я для населення України.	2	2			
Тема 52. Системи охорони здоров'я.	2		2		
Тема 53. Реформування охорони здоров'я в Україні.	4		4		
Тема 54. Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) психіатричної медичної допомоги.	2		2		
Тема 55. Охорона психічного здоров'я.	4		4		
Тема 56. Організація медичної психіатричної експертизи втрати працездатності.	2		2		
Тема 57. Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2		2		
Тема 58. Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	2		2		
Тема 59. Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	2		2		
Тема 60. Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	2		2		
Тема 61. Захист курсової роботи	6		4		2
Тема 62. Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка до опрацювання практичних навичок.	2			2	
Разом за змістовим модулем 3	42	10	28	2	2
Індивідуальна робота (за наявності)	2				2
Підсумковий модульний контроль	6		4	2	
УСЬОГО ГОДИН	180	40	80	50	10

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень.	2
2	Загальні питання організації наукових досліджень.	2
3	Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2
4	Науково-інформаційне забезпечення НДР (експериментальних епідеміологічних та клінічних досліджень).	2
5	Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2
6	Громадське здоров'я, функції та послуги.	2
7	Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні.	2
8	Здоров'я населення: основні детермінанти.	2
9	Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.	2
10	Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.	2
11	Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	2
12	Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я .	2
13	Конфлікт-менеджмент у медицині.	2
14	Основи доказової медицини.	2
15	Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я.	2
16	Психічне здоров'я індивіда, як складова досконалого здоров'я.	2
17	Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.	2
18	Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні.	2
19	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії Covid-19.	2
20	Надання послуг з психічного здоров'я для населення України.	2
РАЗОМ		40

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2
2	Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.	2
3	Характеристика та аналіз статистичних даних. Середні величини та показники варіації.	2
4	Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.	2
5	Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Фактори ризику.	2
6	Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень. Критерії доказової медицини.	2
7	Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень.	2
8	Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.	2

9	Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей.	2
10	Епіднадгляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	2
11	Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	4
12	Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.	2
13	Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.	2
14	Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	2
15	Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.	2
16	Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.	2
17	Організація медичної експертизи стійкої втрати працездатності.	2
18	Комплексна оцінка здоров'я населення.	4
19	Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.	2
20	Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.	2
21	Промоція здоров'я. Види, форми та методи.	2
22	Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.	2
23	Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.	2
24	Системи охорони здоров'я.	2
25	Реформування охорони здоров'я в Україні.	4
26	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) психіатричної медичної допомоги.	2
27	Охорона психічного здоров'я.	4
28	Організація медичної психіатричної експертизи втрати працездатності.	2
29	Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2
30	Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	2
31	Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	2
32	Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	2
33	Захист курсової роботи.	4
34	Підсумковий модульний контроль.	4
РАЗОМ		80

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальні питання організації наукових досліджень.	3
2.	Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.	3
3.	Характеристика та аналіз статистичних даних. Середні величини та показники варіації.	2
4.	Планування та організація проведення статистичних досліджень	2

5.	Скринінг: оцінка точності скринінгових тестів. Чинники ризику: методика розрахунку та оцінки ризиків.	2
6.	Громадське здоров'я, функції та послуги.	2
7.	Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні.	2
8.	Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	2
9.	Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я	2
10.	Основи доказової медицини.	2
11.	Епіднадгляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	2
12.	Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.	2
13.	Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.	2
14.	Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.	3
15.	Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.	3
16.	Моральні-етичні та правові аспекти втручань в охороні здоров'я.	3
17.	Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.	3
18.	Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.	3
19.	Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я. Поширення і використання результатів.	3
20.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	2
21.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	2
РАЗОМ		50

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Передбачається написання курсової роботи з даної дисципліни тему «Методика аналізу роботи ЗОЗ» з даної дисципліни.

Кожний студент отримує приклад заповненого звіту ф.20 лікувально-профілактичних закладів Чернівецької області для проведення статистичного аналізу, опанування основної обліково-статистичної медичної документації поліклініки та стаціонару та проведення порівняльної характеристики отриманих даних. Кожен студент на основі запропонованих даних проводить обчислення показників, які наведені нижче.

Основні розділи «Звіту лікувально-профілактичного закладу» (форма №20):

Перелік основних структурних підрозділів ЛПЗ.

Розділ I. Штати закладу на кінець звітного року.

Розділ II. Діяльність поліклініки (амбулаторії), диспансеру, консультації.

Розділ III. Діяльність стаціонару.

Розділ IV. Робота діагностичних відділень:

- рентгенологічного відділення, УЗД, ендоскопічного відділення (кабінету), лабораторії, кабінету функціональної діагностики.

Розділ V. Робота лікувально-допоміжних відділень (кабінетів):

- кабінетів та відділень: променевої терапії, фізіотерапевтичного, ЛФК, рефлексотерапії, патологоанатомічного бюро.

Абсолютні величини представлені у цьому звіті використовуються для розрахунку та подальшого аналізу більшості показників роботи окремих структурних підрозділів ЛПЗ, оцінки його штатного забезпечення, ефективності використання ресурсів.

Отримані дані дозволяють планувати подальшу діяльність амбулаторно-поліклінічних закладів, виявляти недоліки у організації надання медичної допомоги населенню, визначати перспективні напрямки роботи закладу в цілому і його окремих служб.

**Методи оцінки роботи
лікувально-профілактичного закладу
за даними річних звітів**

Аналіз роботи будь-якого лікувально-профілактичного закладу повинен розпочинатися із загальної характеристики території, економіки, санітарно-епідеміологічного та екологічного стану місцевості району діяльності закладу. Далі дається детальна характеристика мережі лікувально-профілактичних закладів, перераховується число дільниць, сільських дільничних лікарень, лікарських амбулаторій, фельдшерсько-акушерських пунктів та інше.

Важливим розділом загальної характеристики є демографічна характеристика населення: віково-статевий склад, розподіл за місцем проживання (міське, сільське) та зайнятості в галузях народного господарства, густота на 1 км². Обов'язково дається характеристика стану народжуваності, загальної смертності, смертності немовлят, природного приросту та інше.

А. Загальна характеристика

1. Народжуваність.
2. Загальна смертність.
3. Природний приріст
4. Смертність немовлят.
5. Структура основних причин смерті.

Б. Штати лікувально-профілактичного закладу

(інформація береться зі звіту ф. № 20)

Забезпеченість населення штатами	Число штатних посад лікарів	x 10000
	Середньорічна чисельність населення	
Укомплектованість закладу лікарями	Число зайнятих посад лікарів	x 100
	Число штатних посад лікарів	

Укомплектованість середнім та молодшим медичним персоналом обчислюється аналогічно.

Коефіцієнт сумісництва	Число зайнятих лікарських посад	
	Число фізичних осіб лікарів на зайнятих посадах	
Відношення числа зайнятих посад середнім медичним персоналом до зайнятих посад лікарів	Число зайнятих посад середнім медичним персоналом	
	Число зайнятих лікарських посад	

В. Діяльність поліклініки (амбулаторії),

робота лікарів поліклініки

(інформація береться зі звіту ф. № 20 та ф. № 039/о)

Забезпеченість населення амбулаторно-поліклінічною допомогою	Загальне число відвідувань до лікаря за рік	
	Середньорічна чисельність населення	
Середнє навантаження лікаря за рік	Число відвідувань лікарів даного профілю в поліклініці за рік	
	Число зайнятих лікарями посад даного профілю	
Середнє навантаження лікаря за один день роботи	Середнє число відвідувань лікаря даного профілю за рік	
	Число робочих днів в даному році	
Середнє навантаження лікаря за час	Середнє число відвідувань лікаря даного профілю за один день	
	Середнє число годин роботи лікаря в поліклініці	

роботи	за одну зміну
---------------	----------------------

(Аналогічно розраховується середня завантаженість лікаря на дому).

Структура відвідувань лікарів в поліклініці за окремими спеціальностями	Число відвідувань лікарів в поліклініці за окремими спеціальностями	x 100
	Загальне число всіх відвідувань в поліклініці	
Частка відвідувань в поліклініці з приводу профілактичних оглядів	Число відвідувань в поліклініці з приводу профілактичних оглядів	x 100
	Число всіх відвідувань в поліклініці	
Частка відвідувань на дому	Число відвідувань на дому	x 100
	Число всіх відвідувань	

Функція лікарської посади (число хворих та здорових, яких має прийняти лікар даної спеціальності за планом за рік):

Приклад:

Функція лікарської посади терапевта = $((3,5 \times 5) + (3 \times 2)) \times 283$, де:

3,5 – кількість годин роботи терапевта в поліклініці (за графіком);

5 – число пацієнтів, яких має прийняти лікар-терапевт за 1 годину в поліклініці;

3 – кількість годин роботи терапевта по обслуговуванню хворих на дому (за графіком);

2 – число хворих, яких терапевт має обслуговувати на дому за 1 годину;

283 – число робочих днів за рік.

Профілактичні огляди, проведені поліклінікою
(інформація береться зі звітної форми ф. № 20)

Охоплення профілактичними оглядами підлітків	Число оглянутих підлітків	x 100
	Число всіх підлітків, що підлягали профілактичному огляду	
Охоплення профілактичними оглядами робітників та інших контингентів населення, що підлягають профілактичним оглядам	Число оглянутих робітників	x 100
	Число всіх робітників, що підлягали профілактичному огляду	

Захворюваність населення та диспансеризація хворих в районі діяльності лікувального закладу

Захворюваність	Число вперше виявлених в поточному році захворювань	x 1000
	Середньорічна чисельність населення	
Хворобливість (поширеність)	Число всіх захворювань зареєстрованих в поточному році	x 1000
	Середньорічна чисельність населення	
Якість діагностики	Число поліклінічних діагнозів, що співпали серед госпіталізованих хворих	x 100

захворювань в поліклініці	Число всіх випадків госпіталізації	
---------------------------	------------------------------------	--

Г. Робота стаціонару

Показник середньорічної зайнятості ліжка	Кількість проведених хворими ліжко-днів
	Середньорічна кількість ліжок
Показник середньої тривалості перебування хворого в стаціонарі лікарні	Кількість проведених хворими ліжко-днів
	Середньорічна кількість ліжок
Показник обігу/функції ліжка	Кількість хворих, котрі пролікувалися в стаціонарі
	Середньорічна кількість ліжок

Наведені статистичні показники (1-3) обчислюються загалом як для стаціонару, так і для всіх його конкретних відділень

Показник летальності	Число хворих, котрі померли у стаціонарі	x 100
	Кількість виписаних + Число хворих, котрі померли у стаціонарі	

Статистична карта хворого, який вибув зі стаціонару (ф. № 066/о) дозволяє також провести досить детальний аналіз показників летальності для відділень стаціонару за класами та окремими захворюваннями для певних вікових чи статевих груп хворих.

Показник частоти ускладнень захворювань	Число ускладнень при окремих захворюваннях	x 100
	Число хворих з відповідними захворюваннями	
Показник загальної чисельності оперативних втручань на 100 хірургічних ліжок	Загальна чисельність оперативних втручань	x 100
	Число всіх хірургічних ліжок	
Показник чисельності оперативних втручань за окремими видами на 100 хірургічних ліжок	Число оперативних втручань за окремими видами	x 100
	Число всіх хірургічних ліжок	
Показник структури оперативних втручань	Число оперативних втручань за окремими видами	x 100
	Загальна кількість оперативних втручань	
Показник використання апаратури під час операцій (лазерної, кріогенної, ендоскопічної)	Число оперативних втручань з використанням апаратури	x 100
	Загальна кількість оперативних втручань	
Показник післяопераційної летальності	Кількість померлих оперованих хворих	x 100
	Кількість прооперованих хворих	

Післяопераційну летальність доповнюють відповідними показниками для окремих операцій, а також показниками летальності оперованих хворих при загальній анестезії, а також серед оперованих хворих, доставлених до стаціонару лікарні своєчасно чи з запізненням.

Показник післяопераційних ускладнень	Число прооперованих хворих, у яких виникли післяопераційні ускладнення		x 100
	Кількість усіх прооперованих хворих		
Показник оцінки термінової хірургічної допомоги	Кількість хворих, доставлених до стаціонару пізніше за 24 години після встановленого діагнозу		x 100
	Кількість хворих, доставлених для надання термінової допомоги		
Показник середньої кількості операцій на одну зайняту посаду лікаря-хірурга		Кількість проведених операцій	x 100
		Кількість посад хірургів	
Показник сезонності захворювання	Число хворих, котрі поступили до стаціонару в певну пору року (влітку, восени, взимку, весною)		x 100
	Кількість усіх хворих, які поступили до стаціонару		
Показник структури поступлень до стаціонару за місцевістю		Кількість хворих, котрі поступили до стаціонару лікарні з певної місцевості (місто, сільський район)	x 100
		Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник структури захворюваності за статтю/віком		Число хворих окремої статті/віку, котрі лікувалися у стаціонарі	x 100
		Число всіх хворих, котрі лікувалися у стаціонарі	
Показник скерованості до стаціонару	Число хворих, котрі були скеровані до стаціонару сімейними лікарями (амбулаторно-поліклінічними закладами, швидкою допомогою, переведені з іншого стаціонару, звернулися самостійно)		x 100
	Кількість усіх хворих, які поступили до стаціонару		
Показники екстреності/плановості госпіталізації		Число хворих, котрі поступили до стаціонару екстрено/планово	x 100
		Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показники термінів госпіталізації		Число хворих, що поступили до стаціонару до 6 годин (7-24 годин, пізніше 24 години)	x 100
		Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник первинної (повторної) госпіталізації		Число хворих, що поступили до стаціонару вперше/повторно	x 100
		Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник перебігу захворюваності	Число хворих, котрі були виписані із стаціонару з одужанням (поліпшенням, без змін, померли, переведені в інші відділення, здорові)		x 100
	Число всіх хворих, які поступили до		

	стаціонару	
Показник проведення реакції Васермана хворим, що поступили до стаціонару	Число хворих стаціонару, яким було проведено RW- дослідження	x 100
	Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник частки хворих, котрим було проведено тест-дослідження на ВІЛ-інфекцію	Число хворих стаціонару, яким було проведено тест-дослідження на ВІЛ-інфекцію	x 100
	Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник поступлення хворих до стаціонару в залежності від окремих контингентів населення	Число інвалідів війни (учасників війни, потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС тощо), котрі поступили до стаціонару	x 100
	Число всіх хворих, які поступили до стаціонару	
Показник співпадиння клінічних та патологічних діагнозів	Кількість діагнозів, що співпали	x 100
	Кількість розтинів померлих в стаціонарі	
Показник співпадиння діагнозів при скеруванні та клінічних/заключних діагнозів	Кількість діагнозів, що співпали	x 100
	Загальна кількість хворих, які лікувались в стаціонарі	
Виконання хворими плану ліжко-днів у стаціонар/відділенні лікарні	Число ліжко-днів проведених хворими	x 100
	Планове число ліжко-днів	

Д. Робота допоміжних кабінетів по обслуговуванню хворих в поліклініці та в стаціонарі

Поліклініка	Число всіх процедур, аналізів та інше	x 100
	Число всіх відвідувань в поліклініці та на дому	
Стаціонар	Число всіх процедур, аналізів та інше	x 100
	Число всіх хворих, що лікувались в стаціонарі	

Кожне допоміжне відділення (кабінет) характеризує свою роботу в порівнянні з минулим роком, обчислює структуру проведених процедур, аналізів, окремо аналізує роботу з обслуговування хворих на дому.

Патологоанатомічне відділення	Число випадків смерті, при яких був проведених розтин	x 100
	Число всіх померлих в стаціонарі	
Доля робочого часу лікарів, відведеного на санітарну освіту	Число годин, відведених на санітарну освіту	x 100
	Загальна сума годин, що приходить на всі зайняті посади лікарями	
Середнє число лекцій, прочитаних одним лікарем	Число прочитаних лекцій всіма лікарями	
	Число всіх зайнятих лікарями посад	

МОДЕЛЬ КІНЦЕВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Для розробки моделі кінцевого результату використовують дві групи показників: показники результативності (захворюваність, інвалідність, смертність та інше) та показники дефектів (скарги, відмовлення в госпіталізації та інше). Показники результативності мають бути виражені тільки у відносних величинах, показники дефектів можуть бути записані як у відносних, так і в абсолютних. Далі кожному показнику результативності надаються норматив та оцінку нормативу в балах, обирається одиниця виміру відхилення від нормативу, яку теж оцінюють в балах.

Наприклад (табл. 1). Норматив першого показника в 8%, (граф 3), оцінений в 5 балів; (граф 4); відхилення від нормативу на 1% – в 2 бали (граф 6). Знак (граф 5) «-» (мінус) означає, що показник вищий за норматив знижує оцінку. Знак «+» (плюс) означає, що показник вищий за норматив збільшує оцінку (показник 2).

Наприклад: обґрунтовані скарги. Норматив дорівнює нулю (граф 3). Оцінки нормативу немає (граф 4). Наявність скарги оцінюють в 0,3 бали (граф 6). Знак «-» (граф 5) означає, що поява показника дефекту завжди знижує оцінку.

На підставі оцінених таким чином показників результативності та показників дефектів будується в вигляді таблиці «шкала оцінки умовних показників».

Таблиця 1

Шкала оцінки умовних показників

№п/п	Назва показника	Одиниця виміру	Норматив	Оцінка в балах		
				нормативу	відхилення	
					знак	за одиницю виміру
1	2	3	4	5	6	7
<i>Показники результативності</i>						
1.	Смертність	випадків на 1000 населення	8,0	5	-	2
2.	Реабілітація	процент від числа інвалідів	12	3	+	1
<i>Показники дефектів</i>						
1.	Обґрунтовані скарги	-	0	-	-	0,3

Методика інтегральної оцінки роботи відділення, підрозділу за моделлю кінцевих результатів

Наприклад: в районі діяльності лікувального закладу показник смертності населення складає 8,7‰, показник реабілітації інвалідів – 12,4‰, за рік було зареєстровано 3 обґрунтовані скарги.

Оцінка показників смертності

5 – (8,7-8) 2 = 3,4, де:

5 – оцінка нормативу смертності в балах;

8 – норматив смертності в промілях;

8,7 – рівень смертності на дільниці;

2 – оцінка одиниці відхилення від нормативу в балах;

«-» - знак «мінус».

Оцінка показника реабілітації інвалідності

3+(12,4-12) 1=3,4

Оцінка показника дефектів (обґрунтовані скарги)

-0,3 3=-0,9

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

(пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи)

Написання курсової роботи на прикладі заповненого звіту ф.20 відповідно до переліку:

1. Хотинський район
2. Сторожинецький район
3. Сокирянський район
4. Путильський район.
5. Обласна клінічна лікарня
6. Новоселицький район
7. Міська лікарня № 3
8. Міська лікарня № 1
9. Лікарня швидкої медичної допомоги
10. Кіцманський район
11. Кельменецький район
12. Заставнівський район
13. Глибоцький район
14. Герцаївський район
15. Вижицький район

15. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Задача 1.

Розрахувати коефіцієнт регресії приросту маси тіла дівчаток 14 років, якщо при обробці варіаційного ряду отримано такі дані: δy (вага) = 7,04; δx (зростання) = 6,40; r_{xy} = 0,72.

Задача 2.

Серед населення 18 - 19 років із загальною чисельністю 410 осіб у місті N за рік зареєстровано 350 захворювань, у тому числі:

1. Інфекційні хвороби - 99.
2. Травм - 36.
3. Хвороби вуха, горла, носа - 84.
4. Захворювання органів травлення - 23.

Визначити рівні та структуру захворюваності зазначеної групи населення на перелічені захворювання.

Задача 3.

Серед населення 18 - 19 років із загальною чисельністю 410 осіб у місті N за рік зареєстровано 350 захворювань, у тому числі:

1. Інфекційні хвороби - 99.
2. Травм - 36.
3. Хвороби вуха, горла, носа - 84.
4. Захворювання органів травлення - 23.

Визначити рівні та структуру захворюваності зазначеної групи населення на перелічені захворювання.

Задача 4.

Провести статистичну обробку динамічного ряду. Наявність кількості ліжок у лікарні ЕМД.

- 2001 - 1850;
- 2002 - 1900;
- 2003 рік - 1700;
- 2004 - 1800.

Задача 5.

Необхідно оцінити динаміку народжуваності населення в Н-му районі. Які необхідні для цього дані? Як їх одержати? Які показники необхідно вирахувати? Як зареєструвати народження дитини?

Задача 6.

Необхідно оцінити динаміку смертності немовлят в Н-му районі. Які дані і з яких документів для цього будуть використані? За якою методикою проводяться необхідні розрахунки? Як оцінити одержані результати? Чи можна їх відобразити графічно?

Задача 7.

Необхідно оцінити динаміку смертності в Н-му районі від провідних причин. Які дані та з яких облікових документів треба використати? Які показники необхідно вирахувати? Як реєструється смертність?

Задача 8.

Сьогодні для оцінки відтворення населення використовуються показники природнього приросту. З яких документів їх одержати? Як відобразити ці показники графічно? Як оцінити відтворення населення за показниками природнього приросту?

Задача 9.

В інфекційне відділення направлений хворий з підозрою на дизентерію. Які документи треба оформити? На підставі яких документів (як, де і коли) аналізується інфекційна захворюваність населення?

Задача 10.

Лікар загальної практики (сімейний лікар) працює в Центрі первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД). До нього прикріплено понад 2000 пацієнтів. Центр отримує фінансування за принципом "гроші йдуть за пацієнтом" через Національну службу здоров'я України (НСЗУ).

1. Поясніть, як реалізується принцип "гроші йдуть за пацієнтом".
2. Назвіть переваги та недоліки такої моделі фінансування для лікаря, пацієнта та медичного закладу.
3. Яким чином можна стимулювати лікаря до покращення якості надання послуг?

Задача 11.

У районі сталася техногенна аварія з численними постраждалими. Місцева лікарня має обмежені ресурси (ліки, обладнання, персонал). Потрібно терміново організувати надання медичної допомоги.

1. Визначте етапи організації медичної допомоги в надзвичайній ситуації.
2. Як потрібно розподілити ресурси, враховуючи обмеження?
3. Яку роль має виконати керівник медичного закладу у даній ситуації?

Задача 12.

Головний лікар районної лікарні отримав завдання сформувати бюджет на наступний рік. Джерела фінансування: державний бюджет, кошти НСЗУ, благодійні внески. Необхідно оновити обладнання та провести ремонт.

1. Назвіть основні джерела доходів медичного закладу.
2. Як визначити пріоритети витрат при обмеженому фінансуванні?
3. Яким чином лікарня може залучати додаткові кошти?

Задача 13.

Після анонімного опитування пацієнтів виявилося, що багато з них незадоволені тривалістю очікування на прийом та комунікацією з персоналом.

1. Які показники використовуються для оцінки якості медичних послуг?
2. Запропонуйте заходи для підвищення якості обслуговування в медичному закладі.
3. Як мотивувати персонал до дотримання стандартів якості?

Задача 14.

Сімейний лікар уклав понад 1800 декларацій, але кількість звернень зростає. Пацієнти скаржаться, що лікар не встигає якісно обслуговувати всіх.

1. Який оптимальний розмір практики для лікаря первинної ланки?
2. Які організаційні рішення можуть допомогти покращити доступність і якість обслуговування?
3. Які функції може делегувати лікар медичній сестрі або іншим працівникам?

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

16.1. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою, з використанням прийнятих у БДМУ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання. При цьому враховуються всі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Виставлені оцінки за традиційною шкалою конвертуються у бали в залежності від кількості тем у модулі. Вага кожної теми в модуля має бути однаковою, але може бути різною у різних модулях.

16.2. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи.

Навчальною робочою програмою передбачено написання студентами курсової роботи яка оцінюється мінімально – 1 бал (що відповідає оцінці «3») до максимально – 3 бали (що відповідає оцінці «5»);

16.3. Умови допуску до складання підсумкового контролю.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

16.4. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового контролю.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, які виконали всі умови навчальної програми. Кількість балів, яку студент набирає з дисципліни, визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, балів підсумкового контролю з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ЗВО України тощо.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Підсумковий контроль: здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь. Проводиться в три етапи:

- комп'ютерне тестування;
- письмова відповідь на контрольні запитання;
- усне опитування.

Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартизованою та включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Конкретні форми контролю з дисципліни визначаються в робочій навчальній програмі. Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80 балів. Модульний підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

17. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

17.1. Перелік теоретичних питань до підсумкового модульного контролю.

Змістовний модуль 1. БІОСТАТИСТИКА

1. Теорія та поняття статистичного спостереження, етапи його проведення.
2. Дизайн клінічних та епідеміологічних досліджень.
3. Джерела статистичної інформації.
4. Групування статистичних даних.
5. Статистичні таблиці, їх характеристика, види, правила побудови.
6. Вибіркове спостереження як джерело статистичної інформації.
7. Види статистичного спостереження за часом та повнотою обліку.
8. Методи збирання статистичного матеріалу.
9. Абсолютні дані. Види відносних величин.
10. Графічні методи аналізу даних. Види діаграм, правила їх побудови.
11. Середні величини в клінічних та епідеміологічних дослідженнях, їх види, практичне значення, методи розрахунку.
12. Поняття варіації, її значення. Мінливість параметрів сукупності, методи оцінки.
13. Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричний критерій оцінки вірогідності Ст'юдента.
14. Обґрунтування випадків використання непараметричних методів оцінки вірогідності. Поняття про пов'язані та незалежні сукупності.
15. Функціональний та кореляційний зв'язок. Види коефіцієнтів кореляції.
16. Регресійний аналіз, коефіцієнт регресії, рівняння регресії.
17. Методи стандартизації, етапи прямого методу стандартизації.
18. Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів. Методи вирівнювання динамічних рядів, поняття про екстраполяцію та інтерполяцію.
19. Поняття про ризик в епідеміологічних дослідженнях. Основні фактори ризику, що впливають на здоров'я.
20. Показники ризику, показник відношення шансів, методика розрахунку та оцінки.
21. Основні принципи та положення клінічної епідеміології. Ієрархія доказовості клінічних досліджень.
22. Поняття про нульову гіпотезу. Перевірка статистичної гіпотези. Похибки першого та другого роду.
23. Скринінг. Основні характеристики скринінгових тестів. Специфічність та чутливість скринінгового тесту.
24. Емпіричні та експериментальні епідеміологічні дослідження. «Золотий стандарт» досліджень.
25. Доказова медицина. Історія, основні положення, принципи, області застосування.
26. Типи даних. Поняття про шкали вимірювання.
27. Поняття про систематичні огляди та мета-аналіз.
28. Предмет і завдання медичної статистики. Організація служби медичної статистики в Україні. Електронний документообіг.
29. Завдання інформаційно-аналітичного відділу закладу охорони здоров'я. Поняття про облікову та звітну документацію.
30. Основи підготовки наукової публікації.

Змістовний модуль 2. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

1. Громадське здоров'я, функції та послуги.
2. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Показники здоров'я населення. Тягар хвороб.
3. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення, їх класифікація. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.
4. Предмет і зміст демографії, значення демографічних даних для практики охорони здоров'я. Джерела інформації, основні показники.
5. Народжуваність, показники в Україні. Чинники, що впливають на рівень народжуваності.
6. Смертність. Методика обчислення загального та спеціальних показників. Особливості та причини смертності в різних групах населення. Смертність немовлят. Провідні причини,

чинники, які впливають на її формування. Медико-соціальні аспекти зниження смертності немовлят.

7. Середня очікувана тривалість життя (СОТЖ), взаємозв'язок з індексом розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Тенденції динаміки СОТЖ у різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Врахування впливу «тягаря хвороб» на СОТЖ.

8. Захворюваність, її медико-соціальне значення. Методи вивчення, їх переваги та можливості. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення.

9. Загальна захворюваність, джерела вивчення. Показники загальної захворюваності, особливості серед міського та сільського населення.

10. Інфекційна захворюваність: доцільність спеціального обліку, основні показники.

11. Захворюваність на найважливіші соціально значущі захворювання: перелік нозологічних форм, основні показники.

12. Госпіталізована захворюваність: поняття, основні показники.

13. Захворюваність з тимчасовою втратою працездатності, основні показники.

14. Поняття про типи патології населення. Їх характеристика. Провідні неінфекційні захворювання: хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, діабет, хронічні обструктивні хвороби легень, їх медико-соціальне значення.

15. Провідні чинники ризику неінфекційних захворювань: вживання тютюну, алкоголю, низька фізична активність, нераціональне харчування, метаболічні чинники ризику.

16. Туберкульоз як медико-соціальна проблема.

17. ВІЛ-інфекція/СНІД як медико-соціальна проблема.

18. Травматизм, медико-соціальне значення.

19. Фізичний розвиток. Критерії для вивчення біологічного та морфо-функціонального розвитку. Сучасні тенденції показників фізичного розвитку.

20. Інвалідність: основні причини інвалідності, групи інвалідності, чинники, що на неї впливають. Визначення та оцінка показників інвалідності.

21. Міжнародне здоров'я. Біотероризм.

22. Нерівність в здоров'ї населення та його охороні. Виявлення та скорочення.

23. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів.

24. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я. Види профілактики. Профілактичні програми в охороні здоров'я. Скринінг.

25. Промоція здоров'я. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.

26. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.

27. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів з профілактики та формування здорового способу життя, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я.

28. Морально-етичні аспекти втручання в охороні здоров'я.

29. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи.

30. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.

Змістовний модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

1. Поняття психічного здоров'я: визначення ВООЗ і сучасні підходи.
2. Компоненти психічного здоров'я: біологічний, психологічний і соціальний аспекти.
3. Основні принципи охорони психічного здоров'я.
4. Система охорони психічного здоров'я в Україні: структура, рівні, функції.
5. Порівняльна характеристика моделей охорони психічного здоров'я (медична, психосоціальна, інтегративна).
6. Сучасна концепція трансформації психіатричної допомоги в Україні.
7. Роль медичного психолога в системі охорони психічного здоров'я.
8. Повноваження та функції фахівців мультидисциплінарної команди у сфері психічного здоров'я.

9. Психічне здоров'я як компонент громадського здоров'я.
10. Первинна, вторинна та третинна профілактика психічних розладів.
11. Стратегія розвитку охорони психічного здоров'я в Україні до 2030 року.
12. Принципи роботи центрів психічного здоров'я у громаді.
13. Права осіб з психічними розладами згідно з законодавством України.
14. Етичні засади роботи медичного психолога з особами, що мають психічні порушення.
15. Стигматизація психічних розладів: причини, наслідки, шляхи подолання.
16. Система реабілітації та ресоціалізації осіб із психічними порушеннями.
17. Паліативна та кризова допомога у сфері психічного здоров'я.
18. Психічне здоров'я дітей та підлітків: організація допомоги.
19. Психічне здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій, воєнного стану.
20. Організація психологічної допомоги ветеранам, ВПО та жертвам насильства.
21. Інтеграція послуг з охорони психічного здоров'я в первинну медичну допомогу.
22. Оцінка потреб населення в послугах з психічного здоров'я.
23. Психопросвітницька діяльність у громаді: завдання медичного психолога.
24. Міжнародні організації у сфері охорони психічного здоров'я: ВООЗ, ЮНІСЕФ, Міжнародна асоціація психічного здоров'я.
25. Програми охорони психічного здоров'я в країнах ЄС: порівняльний аналіз.
26. Тенденції розвитку цифрових послуг у сфері психічного здоров'я (телемедицина, онлайн-консультації).
27. Оцінка ефективності програм психічного здоров'я.
28. Роль ЗМІ та соціальних мереж у формуванні уявлень про психічне здоров'я.
29. Основи моніторингу та обліку в системі охорони психічного здоров'я.
30. Виклики та перспективи розвитку психічного здоров'я в Україні в умовах післявоєнної відбудови.

17.2. Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового модульного контролю.

Змістовний модуль 1. БІОСТАТИСТИКА

Задача 1.

Серед чоловічого населення, з них 6327 осіб, за N рік зареєстровано: гострий отит 30; ангіна - 15; фурункули - 40; мастодит - 16; інші - 40. Всього класу -141. Розрахувати інтенсивний і екстенсивний показники захворюваності та відобразити результати графічно.

Задача 2.

При вивченні фізичного розвитку хлопчиків 9 років отримані такі дані:

Обхват грудей	Кількість осіб
56	15
57	11
58	14
59	19
60	20
61	14
62	11
63	6

Обчислити середнє значення методом переміщень і методом моментів; середньоквадратичне співвідношення; коефіцієнт варіації.

Задача 3.

При вимірюванні артеріального тиску у чоловіків 30 років отримані такі результати:

Тиск в мм рт.ст.	Кількість респондентів
124	9
125	10
126	15
127	17

128	22
129	20
130	19
131	18

Визначити середній артеріальний тиск (методом зміщення і моментів).

Задача 4.

Розрахувати коефіцієнт регресії приросту маси тіла дівчаток 14 років, якщо при обробці варіаційного ряду отримано такі дані: δy (вага) = 7,04; δx (зростання) = 6,40; g_{xy} = 0,72.

Задача 5.

Серед населення 18 - 19 років із загальною чисельністю 410 осіб у місті N за рік зареєстровано 350 захворювань, у тому числі:

1. Інфекційні хвороби - 99.
2. Травм - 36.
3. Хвороби вуха, горла, носа - 84.
4. Захворювання органів травлення - 23.

Визначити рівні та структуру захворюваності зазначеної групи населення на перелічені захворювання.

Задача 6.

Серед населення 18 - 19 років із загальною чисельністю 410 осіб у місті N за рік зареєстровано 350 захворювань, у тому числі:

1. Інфекційні хвороби - 99.
2. Травм - 36.
3. Хвороби вуха, горла, носа - 84.
4. Захворювання органів травлення - 23.

Визначити рівні та структуру захворюваності зазначеної групи населення на перелічені захворювання.

Задача 7.

Провести статистичну обробку динамічного ряду. Наявність кількості ліжок у лікарні ЕМД.

2001 - 1850;

2002 - 1900;

2003 рік - 1700;

2004 - 1800.

Задача 8.

Визначити результати лікування хворих у стаціонарі за наявності таких даних:

- звільнено з одужанням - 800 осіб;
- виписано з поліпшенням - 400 чол.;
- звільнено без змін - 80 чол.;
- загинуло – 30 осіб;

Всього проліковано 13 100 осіб. Назвіть синоніми екстенсивного показника.

Задача 9.

Розрахувати коефіцієнт кореляції, похибку коефіцієнта кореляції, достовірність кореляції.

Площа міста % перенаселених квартир Смертність від туберкульозу У районах міста на 10 тис. населення

Район	% перенаселених квартир	Смертність від туберкульозу в районах міста на 10 тис. населення
A	7	11.0
B	12	16.0
C	17	16.0
D	22	18.0
E	27	20.0

F	33	24.0
G	32	37.0

Задача 10.

Розрахувати коефіцієнт регресії ваги на зріст і зростання на масу, якщо відомо, що середній зріст хлопчика 8 років становить 124,5 см, середня маса - 24,88 кг. ($r_{xy} = 0,74$; $\delta x = 5,32$; $\delta y = 2,96$).

Задача 11.

Провести статистичну обробку динамічного ряду. Розрахувати зміну народжуваності в районі N за 5 років.

2005 рік - 12%;

2006 рік - 15%;

2007 рік - 14%;

2008 рік - 16%;

2009 рік - 17% о.

Задача №12

Серед чоловічого населення Н., чисельністю 6000 осіб, за № рік зареєстровані такі захворювання:

№	Назва захворювання	Кількість захворювань	Показники	
			Інтенсивний на 1000 населення	Екстенсивний у%
1.	Кон'юнктивіт	184		
2.	Катаракта	32		
3.	Глаукома	6		
4.	Інше	144		
	Усього по класу	366		

Розрахувати: інтенсивні та екстенсивні показники захворюваності та результати відображаються графічно.

Задача 13.

Розрахувати ранговий коефіцієнт кореляції, похибку коефіцієнта кореляції, ймовірність кореляції.

Район	% перенаселених квартир	Смертність від туберкульозу на 10 тис. жителів
A	14	1
B	13	1
C	9	2
D	8	3
E	6	5
F	5	6
G	4	7
J	3	10
I	2	11

Задача 14.

Розрахувати середню захворюваність населення на туберкульоз у місті Н., якщо показники по району були такими:

Область	Захворюваність (у %)	Чисельність населення
A	0.8	70,000

B	0.9	70,000
C	0.7	60,000

Задача 15.

При дослідженні процентного вмісту гемоглобіну в крові хворих на гіпертонічну хворобу були отримані такі дані:

% гемоглобіну	Кількість досліджуваних
80	7
81	12
82	15
83	17
84	16
85	14
86	11
87	8

Визначити середній відсоток гемоглобіну (методом змішування, а також стандартне відхилення).

Змістовний модуль 2. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

Завдання 1.

Необхідно оцінити динаміку народжуваності населення в Н-му районі. Які необхідні для цього дані? Як їх одержати? Які показники необхідно вирахувати? Як зареєструвати народження дитини?

Завдання 2.

Необхідно оцінити динаміку смертності немовлят в Н-му районі. Які дані і з яких документів для цього будуть використані? За якою методикою проводяться необхідні розрахунки? Як оцінити одержані результати? Чи можна їх відобразити графічно?

Завдання 3.

Необхідно оцінити динаміку смертності в Н-му районі від провідних причин. Які дані та з яких облікових документів треба використати? Які показники необхідно вирахувати? Як реєструється смертність?

Завдання 4.

Сьогодні для оцінки відтворення населення використовуються показники природнього приросту. З яких документів їх одержати? Як відобразити ці показники графічно? Як оцінити відтворення населення за показниками природнього приросту?

Завдання 5.

В інфекційне відділення направлений хворий з підозрою на дизентерію. Які документи треба оформити? На підставі яких документів (як, де і коли) аналізується інфекційна захворюваність населення?

Завдання 6.

Лікар запідозрив у пацієнта злоякісну пухлину. Де і ким проводиться спостереження за хворим? Де і як проводиться аналіз онкозахворюваності? Які документи будуть при цьому заповнюватися?

Завдання 7.

Лікар виявив у себе на дільниці 6 хворих ревматизмом. Як будуть вони реєструватися лікарем, де буде проводитися їх подальше обстеження? Як оцінити ефективність спостереження за ними?

Завдання 8.

Для порівняння роботи двох лікувально-профілактичних закладів групі лікарів доручено вивчити загальну смертність у районі діяльності цих лікарень. Які дані для цих цілей будуть потрібні, їх джерела? Які показники необхідно обчислити?

Завдання 9.

Групі студентів доручено вивчити і порівняти смертність немовлят у двох сільських районах. Які дані будуть використані, їх джерела та які показники необхідно обчислити?

Завдання 10.

Групі лікарів доручено вивчити та порівняти народжуваність у двох сільських районах. Які дані будуть використані, їх джерела та які показники необхідно обчислити?

Завдання 11.

Лікарю доручено провести поглиблений аналіз захворюваності з тимчасовою непрацездатністю на промисловому підприємстві. Які дані для цього будуть використані, їх джерела та які показники треба врахувати?

Завдання 12.

Студентам доручили узагальнено вивчити захворюваність з тимчасовою втратою працездатності. Які дані будуть використані та які показники необхідно врахувати? (задача 18).

Завдання 13.

Під час комплексного медичного огляду 20 тис. населення виявлено 12600 захворювань. Які показники у даному випадку можна врахувати? Які використовуються для цього документи? Як оцінити результат?

Завдання 14.

На промисловому підприємстві 1800 робітників. У 2000 році зареєстровано 1260 захворювань, у зв'язку з чим втрачено 1080 робочих днів. Вказати, які показники можна визначити за цими даними, в який розділ вивчення захворюваності входить цей вид захворюваності та з яких документів можна одержати необхідні дані? Як оцінити результати?

Завдання 15.

В місті Н. чисельність населення складає 200 тис. чоловік. Серед них у віці 60 років та старше 68 тис. чоловік. Всього за рік померло 1500 чоловік, в т.ч. у віці 60 років та старше – 900. Які показники тут можна врахувати? Які документи видаються на померлих осіб? Чи можна визначити захворюваність населення за даними смертності?

Завдання 16.

У лікарні на 100 ліжок у 2000 р. лікувалось 2000 хворих, якими було зайнято 34000 ліжко-днів. Які показники тут можна визначити? В аналізі якого розділу звіту лікувально-профілактичного закладу вони використовуються?

Завдання 17.

В поліклініці за рік зареєстровано 60000 відвідувань до дільничних терапевтів, в тому числі із своїх дільниць – 6000, на дому – 2400, із них на своїх дільницях – 2300. Які показники можна визначити за наявності цих даних? В який розділ звіту лікувально-профілактичного закладу вони можуть бути включені? Які ще показники можуть бути внесені в даний розділ звіту та як їх оцінити?

Завдання 18.

В лікарні на 200 ліжок було проведено хворими 65000 ліжко-днів. Які показники тут можна обчислити та до якого розділу звіту лікувально-профілактичного закладу вони відносяться? Дати їм оцінку.

Завдання 19.

У місті Н. 150 тис. населення. В 2000 р. було вперше виявлено 210 випадків злоякісних пухлин. Який показник на підставі цих даних можна обчислити та як його оцінити? У якому розділі звіту лікувально-профілактичного закладу дається характеристика цього показника? До якого розділу захворюваності він відноситься? Який документ заповнюється дільничним лікарем на вперше виявлених хворих?

Завдання 20.

В місті Н. 200 тис. чоловік В 2000 році вперше зареєстровано 220 випадків туберкульозу. Який показник можна визначити при наявності цих даних та до яких величин він відноситься? В якому додатку до звіту лікувально-профілактичного закладу дається характеристика цього показника? До якого розділу обліку захворюваності він належить? Який документ заповнюється дільничним лікарем на вперше виявлених хворих? Назвіть синоніми інтенсивного показника?

Завдання 21.

В місті Н. 20 тис. чоловік. Визначити число штатних лікарських посад терапевтів необхідних для забезпечення амбулаторно-поліклінічної допомогою. Перерахувати основні функціональні обов'язки дільничного терапевта.

Завдання 22.

На комплексному медичному огляді у 20 тис. осіб виявлено 12600 захворювань. Визначити коефіцієнт патологічної ураженості оглянутого населення. В чому відмінність цього показника від показників власно захворюваності та хворобливості населення?

Завдання 23.

В лікарні на 200 ліжках в 2000 році було проведено хворими 65000 ліжко-днів. Визначити середню тривалість роботи ліжка за рік. Як оцінити визначений показник? З яких документів можна отримати наведені дані?

Завдання 24.

У поліклініці за рік зареєстровано 60 тис. відвідувань до дільничного лікаря-терапевта. Втому числі зі своїх дільниць – 50 тис., на дому – 24 тис., в тому числі на своїх дільницях – 22 тис. Визначити показник дільничності в обслуговуванні хворих на дому та у поліклініці.

Завдання 25.

У дільничного лікаря-терапевта за рік було зареєстровано 8726 відвідувань. Дайте оцінку навантаженню лікаря з урахуванням функції лікарської посади. Де реєструються відвідування? Чи можна цей показник використовувати для оцінки «трудової участі» лікаря при бригадній формі роботи?

Змістовний модуль 3. Організація охорони психічного здоров'я

Завдання 1.

До Центру психічного здоров'я у громаді звернувся пацієнт зі скаргами на хронічну тривожність, порушення сну, знижену працездатність. Він ніколи не звертався до психіатра раніше.

Запитання:

- Якими мають бути перші дії психолога в цій ситуації?
- До яких фахівців слід скерувати пацієнта в межах міждисциплінарної команди?
- Який рівень надання психічної допомоги тут задіяний?

Завдання 2.

Під час роботи з учнями в школі психолог виявив у кількох дітей ознаки емоційного вигорання, тривожності, булінгу. Адміністрація школи ігнорує проблему.

Запитання:

- Які дії має вжити психолог?
- Якими є етапи психопрофілактичної роботи в шкільному середовищі?
- Чи може психолог ініціювати залучення служб у справах дітей або медичних фахівців?

Завдання 3.

До психолога звернулась родина внутрішньо переміщених осіб з підлітком, який має симптоми депресії та агресивної поведінки. Сім'я проживає в сільській громаді, де відсутній психіатр.

Запитання:

- Як організувати надання допомоги у цій ситуації?
- Яка роль медичного психолога в такому випадку?
- Як залучити ресурси громади?

Завдання 4.

Медичний психолог працює в лікарні, де регулярно надходять пацієнти з соматичними хворобами, які супроводжуються тривожними або депресивними розладами.

Запитання:

- Як інтегрувати послуги психолога в роботу соматичного відділення?
- Чи потрібно скеровувати таких пацієнтів до психіатра?
- Як забезпечити мультидисциплінарний підхід?

Завдання 5.

Психолог працює у мобільній бригаді психосоціальної допомоги після надзвичайної ситуації. Серед постраждалих – діти, жінки, люди з інвалідністю.

Запитання:

- Які принципи кризового втручання слід застосовувати?
- Як забезпечити етичну допомогу?
- Що входить до обов'язків психолога у таких умовах?

Завдання 6.

До медичного психолога звернувся пацієнт зі скаргами на психосоматичні симптоми. Після обстеження лікарі не виявили органічної патології, але пацієнт наполягає на лікуванні у "фізичного" лікаря.

Запитання:

- Як комунікувати з пацієнтом у цій ситуації?
- Які методи психопросвіти доцільні?
- Як уникнути конфлікту і підтримати пацієнта?

Завдання 7.

У психіатричному стаціонарі пацієнт повідомляє про порушення його прав і небажане втручання без згоди. Він вимагає виписки і скаржиться на персонал.

Запитання:

- Які права має пацієнт згідно із законодавством України?
- Як психолог може допомогти в захисті прав?
- Які дії є етичними і законними в цій ситуації?

Завдання 8.

У невеликій громаді відкрито центр психічного здоров'я. Населення скептично ставиться до звернення за психологічною допомогою, вважає це «ознакою божевілья».

Запитання:

- Яку стратегію психопросвітницької роботи можна запропонувати?
- Як боротися зі стигматизацією?
- Які інформаційні канали можна використати?

Завдання 9.

Психолог у військовому шпиталі працює з ветеранами, які мають ПТСР, зловживання алкоголем та порушення сну.

Запитання:

- Які підходи до лікування ПТСР є ефективними?
- Як працювати з супутніми залежностями?
- Як координувати допомогу з іншими фахівцями?

Завдання 10.

У процесі роботи психолог виявляє, що колега порушує етичні норми: розкриває конфіденційну інформацію про пацієнтів третім особам.

Запитання:

- Як має діяти психолог у цій ситуації?
- Які етичні принципи порушено?
- Куди можна звернутись у разі професійного порушення?

18. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ БАЛІВ

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою, з використанням прийнятих у БДМУ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання. При цьому враховуються всі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Виставлені оцінки за традиційною шкалою конвертуються у бали в залежності від кількості тем у модулі. Вага кожної теми в модуля має бути однаковою, але може бути різною у різних модулях.

Інформація щодо розподілу балів, які присвоюються здобувачам вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни з примітками:

- про максимальну і мінімальну кількість балів за вивчення модуля;

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну роботу та балів за підсумковий модульний контроль:

Максимальна кількість балів за вивчення модуля	Кількість балів
	Модуль 1
Максимальна кількість балів, що відповідає оцінці «5» помножена на кількість	$3 \times 39 = 117$
Максимальна кількість балів за ІРС	3
Максимальна кількість балів за ПМК	80
Максимальна кількість балів за вивчення модуля	200

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну роботу та балів за підсумковий модульний контроль:

Мінімальна кількість балів за вивчення модуля	Кількість балів
	Модуль 1
Мінімальна кількість балів, що відповідає оцінці «3» помножена на кількість занять	$2 \times 39 = 78$
Мінімальна кількість балів за ІРС	1
Мінімальна кількість балів за ПМК	50
Мінімальна кількість балів за вивчення модуля	129

- про конвертацію балів у традиційні оцінки «5», «4», «3», «2» при засвоєнні теми модуля:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
	Модуль 1
«5»	3
«4»	2,5
«3»	2
«2»	0

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується в 4-ри бальну (традиційну) шкалу таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
від 180 до 200	«5»
від 150 до 179	«4»
від 120 до 149	«3»
менше 120	«2»

- про мінімальну кількість балів для допуску до підсумкового модульного контролю (ПМК);

Номер модуля, кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			«5»	«4»	«3»	«2»		
Модуль 1	1-3	39	3	2,5	2	0	3/2/1	78

- про мінімальну кількість балів за складання модульного контролю.

Мінімальна кількість балів за складання модульного контролю	Кількість балів
	Модуль 1
Мінімальна кількість балів, що відповідає оцінці «3» помножена на кількість занять	2 x 39 = 78
Мінімальна кількість балів за ІРС	1
Мінімальна кількість балів за ПМК	50
Мінімальна кількість балів яку може набрати студент за модуль	129

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Основна (базова)

1. Громадське здоров'я: підручник / За ред. І. Г. Григи. – Вінниця: Нова Книга, 2021.
2. Основи біостатистики: навчальний посібник / Н.Ю. Максименко, Т.М. Зубко. – Київ: ВСВ "Медицина", 2020.
3. Охорона психічного здоров'я в Україні: сучасні виклики та рішення / За ред. О.Я. Цильмак, І.С. Пінчук. – Київ: Укрмедкнига, 2022.
4. Організація охорони психічного здоров'я: посібник для психологів і психіатрів / В. І. Мартинюк, А. Ю. Панасюк. – Львів: ЛНМУ, 2020.
5. Організація охорони здоров'я в Україні. Навчальний посібник для студентів 6 курсу медичних факультетів. Власик Л.Й., Грицюк М.І., Навчук І.В., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С. – Чернівці: Буковинський державний медичний університет, 2021. 180 с.

19.2. Допоміжна

1. ВООЗ. План дій щодо психічного здоров'я на 2013–2030 роки. — <https://www.who.int>
2. Національна стратегія розвитку системи охорони психічного здоров'я в Україні до 2030 року. — moz.gov.ua
3. Геворкян А. А., Кононенко Н. В. Біостатистика для медичних спеціальностей: навчальний посібник. – Харків: ХНМУ, 2021.
4. Громадське здоров'я: міждисциплінарний підхід / За ред. І. Н. Дудіна. – Київ: Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ, 2020.
5. Психічне здоров'я у громаді: міжнародний досвід та українські реалії / За ред. О. Поліщука, Н. Глущенко. – Київ: Наукова думка, 2021.

19.3 Інформаційні ресурси

1. ВООЗ – психічне здоров'я: https://www.who.int/mental_health
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України: <https://phc.org.ua>
3. Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України" – <https://www.health-institute.org.ua>
4. Національна служба здоров'я України (НСЗУ): <https://nszu.gov.ua>
5. Платформа МН4U (Психічне здоров'я для України): <https://mh4u.in.ua>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Навчук І.В. – к.мед.н., доцент, завідувач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Бідучак А.С. – д.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Чорненька Ж.А. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.